

„დრო... სევდიანი ლიტერატურის“

„დრო... სევდიანი ლიტერატურის“.
ნიკა ჯორჯანელი

ადამიანის და, შეიძლება ითქვას, განსაკუთრებით შემოქმედი ადამიანის ბუნებაში, აღიარებულია ე.წ. სარეზერვო ფიზიკური და ფსიქიკური ძალების არსებობა, რომელსაც ის, ცნობიერად თუ ქვეცნობიერად, ავლენს განსაცდელის ჟამს. თავისი მინიმალისტურობით, მხატვრული ეფექტებითა თუ ემოციური ზემოქმედების ძალით ამის გამორჩეულ პარადიგმად შეიძლება მივიჩნიოთ პოეტური ტექსტი.

უხსოვარი დროიდან დღემდე მრავალგვარმა ადამიანურმა შიშმა და განსაცდელმა შეაძრწუნა კაცობრიობა: ომებმა, სტიქიურმა კატაკლიზმებმა, პანდემიებმა... რამდენი რამ შემოინახა პოეზიამ სიკვდილ-სიცოცხლის ისტორიიდან: ეპოსებში, მითებში, ლეგენდებში, ეპიტაფიებში.

ცნობილია ანატორის – ხევსურეთის ულამაზესი ნასოფლარის ისტორია. მიხა ჭინჭარაული გზამკვლევი „შატილი – 2008“ წერს: „სოფელი ანატორი მდებარეობს საქართველოში, მცხეთა-მთიანეთის მხარეში, დუშეთის მუნიციპალიტეტში, ისტორიულ ხევსურეთში (პირიქითა), მდინარე არღუნისა და მუცოს წყლის შესართავთან; შატილიდან ჩრდილო-აღმოსავლეთით 2-3 კილომეტრში.

XVIII საუკუნეში ამოწყდა ზემოთ ნახსენები სოფელი ისე, რომ ერთი ადამიანიც არ გავიდა მეზობელ სოფლებში, რალაც ინფექცია, აქაურად „ჟამი“ მოედო სოფელს და რაკი დამმარხავი და აკლდამამდე მიმყვანი აღარავინ რჩებოდა, ავადმყოფი ანატორლები თავისი ფეხით მიდიოდნენ აკლდამაში... ასეთი თვითდამარხვა კაცობრიობისათვის ალბათ უცნობია და ისტორიკოსებისა და ეთნოგრაფების სათანადო შესწავლასა და შეფასებას ელოდება“. ძალიან საგულისხმოა მკვლვრის ეს დასკვნა. ასეთივე საინტერესო ინფორმაციებს (ისტორიებს) გვანვდიან პროფესო-

რი ამირან არაბული და პოეტი ეთერ თათარაიძე ამ ისტორიულ წარსულთან დაკავშირებით. ერთ-ერთი თუშური წარატივიდან გებულობთ თუშეთის სოფელ დართლოს ჟამით ამონყვეტის ამბავს... თავისი ფეხით მისულნი ყველა ასაკის ქალ-ვაჟი, ბალები გაავსებენ პირთამდე დართლოს აკლდამებს... დართლო დაილევა.

„სიკვდილს დავცინით“ და მღეროდნენ თურმე...

სიკვდილს ვაშინებთო და მღეროდნენ თურმე შვილმკვდრები, ამონყვეტილები... კორონაზე უფრო მძიმე ცხოვრებას ებრძოდნენ და იმარჯვებდნენ. ჩვენც გავალთ ბოლოში“ (თათარაიძე, „სიკვდილდამცინავი საქართველო“).

ნაშრომის თანმიმდევრულობას დავარღვევთ და ბარემ აქვე გავცნოთ ეთერ თათარაიძის პოეტურ ტექსტებსაც, რომლებშიც თანამედროვე ადამიანის დამოკიდებულება გამოიხატა ამ შემზარავი მოვლენისადმი, რომელმაც მსოფლიოს გადაუარა და ჯერ კიდევ არსად არ აპირებს წასვლას.

ჰო, მეაც იმ ჩიტს ვლგევარ,
მდუმარ ბაღში რო გალობს
გულამოგლეჯილ,
დაყრუებულ სოფელში
მეც ლექსით ვიკურნებ
გულამოფლეთილ,
ყურის მგდებელ გამწყდარ თვარ.

მისივე: „რა ავადაა ქვეყანა, რა ავადაა ხალხ, რა ავადაა სამზეო, დახვ-მოხვევი თალხ“... ორსტრიქონიანი ემოციური ლირიკული ჩანახატი: „გადამტკნარებულ ყაყაჩოებით ცეცხლ მოხკიდებია უფერო დღეებს“ (თათარაიძე ე., ლიტ. გაზეთი, №13, 3-16.VII).

პოეტის საბოლოო სათქმელს მისივე წერილიდან ამონარიდით დავასრულებთ: კორონაზე მძიმე ცხოვრებას ებრძოდნენ და იმარჯვებდნენ (გულისხმობს წინაპრებს, ზ.ც.), ჩვენც გავალთ ბოლოში“...

საქართველოს თავისუფლებისათვის ბრძოლას შეწირული თუშში პოეტი ადამ ალვანელი (ბობლიაშვილი) თავის ვრცელ ლექსში „ჩემი მემკვიდრეობა“ ცოცხალ სურათს გვთავაზობს იმ წარსუ-

ლიდან, როცა შავი ჭირით სნეული თაობები (თუშების ისტორი-
ას გულისხმობდა, ზ.ც.), სასიკვდილოდ განწირულები, თავიანთი
ნებით წვებოდნენ აკლდამაში და „ძვლების გროვში ტანჯვით
კვდებოდნენ“.

...აქ იყო-მეთქი, ჭირით სნეული
აკლდამაში რომ თვითონ წვებოდა,
ცოცხლად აჩრდილად გადაქცეულ
ძვლების გროვაში ტანჯვით კვდებოდა...
ბედს დასცინოდა შთენილი მარტოდ,
ოხვრა ეკიდა ნოტიო თალებს...
მოჩანს კლდეებში აკლდამა ფართო
და მდუმარე კარს დუმილით ვალებ
აი, შევევივარ წელში მოდრეკით,
ძვირფას სახსოვარს სიპზე ვალაგებ,
ვინ იცის, სად არ მოუკლავს ლეკი
ამ დაობებულ თითის ფალანგებს...
ო, განისვენეთ, მარად მდუმარი
მინის კედელი გეხუროთ შავად,
მე აქ მოვსულვარ, როგორც სტუმარი,
მემკვიდრეობის მოსაკითხავად...
(„ჩემი მემკვიდრეობა“, 1939 წ.)

დღეს, როცა სამყარო შეაშფოთა ახალმა პანდემიამ, პოეზია
კვლავ ასრულებს თავის ფუნქციას ნეგატიური განცდების და-
სათრგუნად, შინაგანი სიმტკიცის, სასიცოცხლო უნარის, სული-
ერი ჰარმონიის შესანარჩუნებლად. ახალი „ჟამი“, „კაცის მკვლე-
ლის“ (საბა) დასაძლევად, 2020-2021 წლების ქართულ სალიტე-
რატურო პრესაში („ლიტერატურული გაზეთი“, „ლიტერატურული
საქართველო“, „არილი“) ამ მხრივ ყურადღებას იქცევს თანა-
მედროვე ქართველი პოეტების (ლია სტურუა, ბესიკ ხარანაული,
ბათუ დანელია, ნიკა ჯორჯანელი, ნუგზარ ზაზანაშვილი, ნინო
დარბაისელი, ეთერ თათარაიძე, ნომადი ბართაია, მანანა ქურდა-
ძე, სოსო მეშველიანი, ვახტანგ ჯავახაძე, დოდო ჭუმბურიძე) ახა-
ლი ლექსები, რომლებიც დასტურია იმისა, რომ „პანდემიამ თემე-
ბი წარმოშვა“ (ბ.ხარანაული).

ყველაზე მძიმე ჩვენი საზოგადოებისათვის იყო 2020 წლის გაზაფხული, თავისგადასარჩენი მონოდებით – „დარჩი შინ“, როცა ოთხკედელში გამოკეტილი გაჰყურებ ქალაქის სივრცეს და ლამის ყურთან ჩაგესმის კორონების ზუნი.

ლამე უცნაურად ჩუმი გახდა.
დედამინამ ჩაისუნთქა და ველარ ამოისუნთქა...
ზაფრა დაფარფატებს და
უვარსკვლავებო ცას ამაოდ გახედავ
სიმშვიდისათვის.
მთელი ლამე გესმის ჰაერში კორონების ზუნი...
გათენდება და – უცვლელი კადრები
მეთორმეტე სართულის ავნიდან:
უძრავად დგანან მანქანები.
სამყარო სიჩუმეშია ჩაქვავებული.
არავის არსად არ ეჩქარება...
კარებზე მიგვინერეს: „დარჩი შინ“...
დედამინამ ჩაისუნთქა და ველარ ამოისუნთქა.
ერთადერთია ყვითელჟილეტიანი მეეზოვე ქალი, რახილი,
ჭიამაიასავით ლამაზი,
სისხამ დილით ნათელი რომ შემოაქვს
ამ სიჩუმეში და უხმოდ განიშნებს:
დილა მშვიდობისა, გათენდა...
(ზ. ც.)

ჩვენს მცხოვან პოეტს, პოეზიაში „ცრემლიანი სიცილის“ ოსტატს, ვახტანგ ჯავახიძეს იუმორისა და ნაცადი ირონიის (ამჯერად – ბედის ირონიის) ნაზავით უცდია ამ საყოველთაო განსაცდელის შემსუბუქება შვების და ღიმილისმომგვრელი ლექსით „კორონავირუსი ანუ დაეტივ სახლში!“

მინდა მუდამ ვიქართველო და არასდროს ვირუსო,
რას გვერჩოდი, ჩინეთიდან მოგ ზავნილო ვირუსო,
ვინ ვოლტერი გაიხსენა, ვინ დიდრო და ვინ – რუსო,
ვინც სახლში არ დაეტიოს, ნიხლი მოხვდეს ვირისო!

მე თუ მკითხავთ, არ მაქვს ალტერნატივა,
ვინაიდან ნაღდი კანდიდატი ვარ.
(„ლიტ. გაზეთი“, 22.V. №9, 2020. გვ. 1)

ამ დახშულობას, ჩაკეტილობის ჟამს ღია სტურუას ერთი
ლექსი მოვიძიეთ, რომელშიაც მწარე განცდაა იმისა, რომ დრომ
ადამიანები ისე გააჩუმა, უკვე „დამინებულს“ დაამსგავსა, არადა,
ისევე ცოცხალი ხარ. ამიტომაც იტყვის მშვენიერ სატკივარს:

რამდენი უპასუხობა,
რამდენი სართული თავზე,
საძირკველი გტკივა,
ჯერ მინა ხომ არა ხარ,
დუმილს მაინც სწავლობ.
გარედან ვინც გეხება, ისინიც არ დააფრთხო.
ამაზე უარესია, ფანჯრიდან რომ გაიხედავ
და ვერავის ეტყვი, რა კარგი ამინდია!

რეალური და ირეალური ერთმანეთში განზავებულა ბათუ
დანელიას ლაქსებში „მგზავრობა თვითიზოლაციისას“. ტექსტი
პუნქტუაციის გრეშე იმ სულიერ ფორიაქს მიანიშნებს, რომელსაც
პოეტი განიცდის ამჟამად, ლექსის წერის დროს და ზოგადადაც...
ტრაგიკული ირონიის ნიშნით...

სასტუმრო ოთახიდან სამზარეულომდე
71 ნომერი ავტობუსით ვმგზავრობ
საძინებელ ოთახამდე – 37-ით
აბაზამდე 101-ით
ლოჯიამდე – 3 მარშრუტკით
და უკანაც ამავე ნომრებით ვბრუნდები
და ასეთ მგზავრობაში ვარ
მთელი დღის განმავლობაში
მგზავრობის გადასახდელიც არ მაქვს
მხოლოდ კედლიდან
მეუღლის სურათი შემომჩივის

ფანჯრები გააღე თორემ
მანქანების გამონაბოლქვით
გაივსო ოთახები და
არ გაიგუდოო.

(ლიტ. გაზ. 31.VII, №15, 2020, გვ. 5)

არადა, ამ დროს მანქანები საერთოდ არ მოძრაობენ ქუჩაში.
ყველაფერი მოჩვენებითია, ლანდური, ამიტომაც – ირონიული.

მურად მთვარეშვილს ამ გაჩერებულ დროში გამოსავლად
უკან – ძველი, სევდანარევი გრძნობებისკენ გახედვა აურჩევია
სიმშვიდისათვის:

... ამ გასაოცარ, დათაფლულ წუთებს
გულში უთქმელი ნალევლით ვადნობ,
აპრილის ღამეს ცრემლებით ვუთევ
და სიყვარულის აბზაცებს ვდარდობ.

(„ლიტ. გაზ.“, №10, 29.V.2020)

„მარტო არ დამტოვო ამ შუალამეში, ამ ჟამიანობისთვის გამ-
ზადებულ ქალაქში“... დოდო ჭუმბურიძის ეს ვედრება უფალს
მიემართება, ყოველთა მფარველს. რწმენის ამ ძალით ცდილობს
ავტორი სულიერი სიმშვიდის შენარჩუნებას დაცარიელებულ,
მდუმარე სივრცეში, ქალაქში – გუშინ რომ ყურისწამლებად
ხმაურიანი იყო.

... ცარიელი ქუჩები, მოედნები, ბაზრები,
უდაბნოს დუმილი, ძნელად გასაგები,
შიშა და ნალველს უჩინრად მიასებს,
ფილტვი იხურება და გული ცივდება,
მრავალჯერ დაფლეთილი მაინც რომ მჭირდება,
მარტო არ დამტოვო ამ ბნელში იესო!

ნინო დარბაისელის „პრიმავერა“ („ლიტ. საქართველო“, №20,
2020, 23.IX) კორონავირუსის „რენესანსული“ სილამაზის წარ-
მოსახვაა, ფორმა სრული და ფერადოვანი, მიმზიდველი და სი-

ცოცხლით სავსე, მაგრამ ეს არ არის იმ შეგნებით ნათქვამი, „შიში რომ შეიქმს სიყვარულს“, არც „მოუარეთ ბატონებსა“ (მოსაფერებლად)... ეს სარკასტული მოფერებაა გაზაფხულივით ფერადოვანი ჯოჯოხეთისა:

ო, პრიმავერა.

ო, კორონა.

თან კი რამდენი სიკვდილი მოგაქვს,

ხოლო მანამდე რამდენი შიში.

ასე შემოდის პოეტურ ტექსტებში სრულიად არაპოეტური სიტყვები, რომლებიც შექმნილი დრამატული სიტუაციის ირონიული გამოხატვის ფუნქციას ასრულებენ: „კლასტერი“, „რისკ-ჯგუფი“, „კომენდანტის საათი“, „თერმოსკრინინგი“, „სიყვარული პანდემიაში“, „გამოტოვებული გაზაფხული“, „დატრენინგება“, „ხელების დაბანა“, „პირბადე“, „ვაქცინა“, „თვითიზოლაცია“.

სოფო ნულაიას სამი ახალი ლექსი კორონავირუსზე („ლიტ. გაზეთ.“ 2020, №14, 3.VII, გვ. 8): „ჩვენი კლასტერი“, „სიყვარული ჟამიანობის დროს“ და „შიშილი“ კიდევ უფრო მტკივნეულად გამოხატავს როგორც კონკრეტული პიროვნების, ასევე – ზოგად საფიქრალს, რომელიც გაამძაფრა ახალმა ჟამიანობამ. „ჩვენ ახლა ერთი კლასტერი ვართ“, – ასე იწყება ლექსი. ეს „ერთი კლასტერი“ ერთი ოჯახია: დედ-მამა და შვილი. მათთვის მხოლოდ საკუთარი ოჯახი და შვილი არაა განსაცდელი, რადგან „აიფონიდან ამოკენკილი ბოლო ამბებით“ უმძიმდებათ განწყობა (როგორც მთელ საქართველოს):

იტალიაში ბოლო მონაცემებით 25 000-ზე მეტი გარდაცვლილია

და ეს ციფრი წამების ინტერვალით იცვლება,

დედაშენიც იტალიაშია,

დედაშენი რისკ-ჯგუფშია,

მაგრამ შენი 19 წლის შვილის ბედი უფრო გაღელვებს,

ამერიკაში რომ დარჩა,

დღეში ერთხელ გვირეკავს და ცდილობს, დაგვატრენინგოს

– ხელები ხშირად დაიბანეთ!

ნიკა ჯორჯანელის ლექსები („ლიტ. გაზეთი“, „არილი“) კიდევ ერთი ცოცხალი წარმოსახვაა იმ მოულოდნელი ვითარებისა, რომელშიც ვცხოვრობდით: კომენდანტის საათი, როცა სიგარეტზე გასვლაც კი დანაშაულია, თუ გამოგიჭირეს, უნდა ამტკიცო, რომ ნამდვილად ახლა იყიდე სიგარეტი, აჩვენო, რომ ერთი ღერი აკლია შენს კოლოფს... მაგრამ ყველაფერი ამით არ მთავრდება. „ჩხრეკა“ გრძელდება და საინტერესო აღმოჩენაც სიურპრიზად ელოდება „მჩხრეკელს“ თუ მკითხველს:

მაგ დაჭმუჭნილ წითელ თოფჩაში რა გაქვს,
ასე საგულდაგულოდ რომ მალავ,
მთლად ნეკენებს უკან?
ეგ მაჩვენე.
ამ წითელ თოფჩაში?
ამ წითელ თოფჩაში ტკივილი და რწმენაა...
...გულის ძირთან მაქვს შეხორცებული ორივე.
(უსათაურო, „ლიტ. გაზეთი“, 19-15.VII. 2021)

ნიკა ჯორჯანელის ლექსები (მთელი ციკლი) დაიბეჭდა ჟურნალ „არილი“ (2020, №4).

მის სათქმელს გლობალური, საყოველთაო სატკივარის დამლა ატყვია. შეიძლება, კაცობრიობას თავისი არსებობის მანძილზე უფრო დიდი ტრაგედიები, პანდემიები დასტყდომია თავს, მაგრამ დღევანდელ საზოგადოებას ის უმძიმებს განსაცდელს, რომ ყოველი წუთის და წამის ინფორმაციებთან აქვს წვდომა: ვინ სად კვდება, როგორ, რა ვითარებაში, დიდია თუ პატარა. ამიტომაც შორს მიდის მგრძნობიარე ადამიანის ფიქრები. ასე უჩნდება პოეტს სურვილი, რომ ამოთქვას სიტყვა „ყველა მსხვერპლის პატივსაცემად“.

... დაინეროს ყველა მსხვერპლის პატივსაცემად
ყველა დროის საუკეთესო ლექსი მთვარეზე!
რომელიც მოჩანს ღრუბლებიდან,
როგორც ღამის საბრალო გული,
სამყაროსავით ფართო ინფარქტით
გადახლეჩილი.

(უსათაურო, „არილი“, 2020, №4, გვ. 11)

ნიკა ჯორჯანელის ტექსტის გულისტკივილის საგანი ისიც გამხდარა, რომ ამ ჯოჯოხეთურ რეალობაში არსებობს არანაკლები გულსატკეპნიც – ბაზრის შესასვლელთან შავებიანი მოხუცი რომ დაიჩვილებს ადმინისტრაციის თანამშრომელთან:

... შენ ის გაინტერესებს,
სიცხე მაქვს თუ არა,
და იმას რად არ მკითხავ, ხუთი პურის და ერთი
თევზის საყიდელი თანხა მაინც თუ მაქვს;
იმას რად არ მკითხავ,
მაქვს თუ არა საერთოდ რამე,
რაც შეიძლება უფალმა გამიმრავლოს,
რამე მაინც, შვილო,
სიცხის არქონის გარდა.

(„არილი“, 2020, №4. „თერმო სკრინინგი“, გვ. 14)

საინტერესო სათქმელი აქვს ნუგზარ ზაზანაშვილს (ლიტ. გაზეთი, 2021, 19.III) ლექსში „არჩევნების დღე“: „არ წავალ-მეთქი, მაგრამ მაინც წავედი ამ გაგანია კოვიდის ჟამს: სახე პლასტიკის ფართი დავიცავი, პირი პირბადით და გამოვცხადდი საარჩევნო უბანზე“... 1990-იანი წლებიდან არ გამოუტოვებია თურმე. „რატომ? – თავისსავე ამ კითხვას ირონიით და იმ სიმართლით უპასუხებს, რომელიც, ალბათ ბევრისთვის საცნაურია.

შინჩაკეტილ, „უჟამურობის ჟამით“ დათრგუნვილ ყოფას იმე-დით ავსებს მანანა ქურდაძის უსათაურო ლექსი („ლიტ. გაზეთი“, 2020, №19), ამდენ ვერლიბრში (გამონაკლისების გარდა) ამუსიკებული – რითმით და რიტმით:

უჟამურობის ჟამი,
ჟამიანობის რისხვა,
მუხის ხე დგას და არის
და რკოს ყოველთვის ისხამს...
გადაივლის და წავა,
ულიმიტოა ყოფა...

შველაა და აბჯარი,
ციფლიბანდების ჯარი,
ჟამიანობის რისხვა,
უამურობის ჟამი,
გადაივლის და წავა.

ასეთივე იმედის მშვენიერ ეიფორიაშია შინ გამოკეტილი
ნომადი ბართაია, როგორ შველის თურმე ადამიანს პოეტური
ნარმოსახვის უნარი, რომელიც გათქმევენებს:

თანდათან წყდება წელში
მარტი,
თუ დამიჯერებთ,
ხმაც მესმის წყდომის
საცაა მოვა აპრილიც ახლა,
ვიღაცას კიდევ უნახავს მგონი.
(უსათაურო, „ლიტ. საქართველო“, 11. IX, 2020)

ასეა, როცა გამოკეტილი, თუნდაც შენს საყვარელ სახლში,
განსაკუთრებულად ფრთხილობ, მით უმეტეს, ბატონი ვახტანგ
ჯავახიძისა არ იყოს, თუ „რისკ-ჯგუფში“ ხარ... რა დაგრჩენია? –
მოთმინებით უნდა იჯდე „შენი ნიჟარის ქარიშხალში“ და იქიდან
ეფერო სამყაროს და გაზაფხულს, რომელიც ვერ ნახე 2020 წელს:

რა პატარა ყოფილა მოსაფერებლად
მთელი სამყარო...
რა ახლოს ყოფილა სხვისი ქირი...
რამხელა ბედნიერება გვქონია:
გულში ჩახუტების უფლება...
„ფრთხილად!“ (ხილული თუ უხილავი შეგონება)...
და ზიხარ ახლა შენი ნიჟარის ქარიშხალში
და ფიქრობ:
ისევ ისეთი ლამაზი იყო
გამოტოვებული გაზაფხული?!
(ზ.ც. 27. IV. 2020, „დარჩი შინ“)

შინ ჩაკეტვიდან ერთი წლის შემდეგ საერთო მდგომარეობა
დიდად არ შეცვლილა, მაგრამ მაინც „თავისუფლებაში გასულის“

სიხარულს გამოხატავს ლელა მგელაძის ლექსი (უსათაურო, „ლიტ. გაზეთი“, 25.VI.2021): „წლურტულეებენ ჩიტები / რა საყვარლად, / რა ტკბილად, / რა კორონა, / რა ვირუსი, / რა ჭირი და ბაცილა... / ჩამომძახებს – / თქვენმა შიშმა / ოხ რამდენი გვაცინა.../ მზე გაცოცხლდა, / გაზაფხულდა, / უკვდავების ვაქცინა“.

ბესიკ ხარანაულისთვის ძალზე ნაყოფიერი გამოდგა ე.წ. იზოლაციის პერიოდი, იმდენად უხვია, იმდენად საინტერესო, რომ ის უკვე ცალკე მსჯელობას ითხოვს. თავისი დიდებული „არტ-გომურიდან“ გაჰყურებს შეცბუნებულ, შეშინებულ სამყაროს და „სიკვდილს აშინებს“. „ვარ იზოლაციაში, ვსარგებლობ ბოროტად და ვწერ და ვწერ... სრულიად პანდემიამ თემები წარმოშვა, იმასთან ახლო ვყოფილვარ. ეტყობა, ბევრი რამე შეიცვალა. რალაც ხომ უნდა შეიცვალოს. ყოველ დილას ვიღვიძებ და ვფიქრობ, რაც ხდებოდა, ძალიან ორგანული იყო... დიახ, „სიკვდილს აშინებს“, „სიკვდილს დასცინის“ პანდემიის დროს ნათქვამი „სიმღერებით“: „ეჰ, ბესარიონ, შენზე იმღერე, ყველასთვის გამოვა“...

„სიყვარული პანდემიაში“ ჭირში მყოფი კაცის სალალობა, ამჯერად კონვენციური ფორმით:

შემოდგომაა,
ქარი ფანჯრებს ფოთლებს მიაშლის,
რა შეძლოს კაცმა
შეუძლებელ პანდემიაში.
გარეთ ვერ გადის,
ფიქრები რომ აფრთხოს ნიავეში,
შინაც არ უნდა,
ყველაფერი არევია შინ...
... დაივინყებდა კაცი თავსაც,
წიგნს ილღიაში.
თუკი შეძლებდა
სიყვარულსაც პანდემიაში...
... იტყოდა იყოს პანდემია,
რა მიშავდება
დაბმული ძალლი
ჯაჭვისაგან უფრო ავდება.

(„ლიტ. გაზეთი“, 2020, №28)

„რისხვის ვირუსი“ („ლიტ. გაზეთი“, 2021, 18.II) ვრცელი ტექსტია, რომელშიაც საყურადღებოა პოეტის მინიშნება, რომ „მოთქმით გალობა“ და „სიმღერით ტირილი“ სინონიმებია, რომელიმე ყელში თუ ნამიჭერს, ნება მიბოძეთ, სახე აგარიდოთ“... კრიტიკულია ლექსის პათოსი და ეს ქართულ საზოგადოებას მიემართება, „ნაკიდებულ მამლებივით“ რომ ძიძგილაობენ: „სერზე კი მელასავით დაყურსული ოკუპანტია. ყოველნო ქართველნო, ეს ის დროა, როცა ვეფხვის ტყავივით ქართულ რუკას ურუმებმა კალთა ნაკბიჩეს...“

„ლიტერატურულ გაზეთში“ (27.XI.2020, გვ.10) დაიბეჭდა დავიდ ტოსკანას „პანდემია და ალორძინება“ (მთარგმნელი ლანა კალანდია), რომელიც სწორედ ამ უჩვეულო და მძიმე დროისთვის არის ნათქვამი: „ლიტერატურას, ნიგნს, კითხვას ცოლ-ქმრული ფიცი უნდა დავუდოთ, რომ ვუერთგულებთ ჯანმრთელობასა და სნეულებაში, ქირსა და ლხინში, კეთილდღეობასა და გაჭირვებაში, პანდემიის ჟამს თუ მის გარეშე... ლიტერატურის კლასიკა ითხოვს ყველაზე ძვირფას – დროს... ცხოვრება დროა... პანდემიამ ბევრს მოუსწრაფა დრო, მაგრამ, ცხადია, თქვენ თუ ამ სტრიქონებს კითხულობთ, ესე იგი, ამქვეყნად ხართ. რა ვუყოთ დარჩენილ დროს?... ვირუსმა სხვა აზრი უნდა შესძინოს ჩვენს არსებობას, უფრო მეტად უნდა გავაცნობიეროთ, რომ მოკვდავი ვართ, რადგან სიკვდილია ის, რაც ცხოვრების აზრს გვაპოვნინებს და წამიერებას დაგვაფასებინებს“... შემდეგ ავტორი იხსენებს დოსტოვესკის მაგალითს. სიკვდილით დასჯა ციმბირში ექვსწლიანი გადასახლებით რომ შეუცვალეს... მანამ დრო არ დაუკარგავს და უამრავი შედეგრი შექმნაო... შეიძლება ვთქვათ, ჩვენს რეალობაში დრო დაფასდა. შედეგები თუ ვერ შევქმენით, მაინც, „პანდემიამ რალაცები გვასწავლა“ (ბ. ხარანაული).